

Ян Каспрович.

Польська література запам'ятовує роки тріттю своєю велику втрату. Каспрович, так само як Реймонт і Жеромський, помер давним днем безпосередньо після свого ювілею, проти якого не має уже сил протестувати^{*)}. А протестувати має би це причиною: раб, як письменник невичерпаної творчої енергії, що міг врятувати у домі літа свого дальшого розвитку, вдруге, як людина справжньої скромності, одної великого творця.

Смерть Каспровича порушить величезну рефлексію, що шораз шандим виміром: покоління письменників, які єдиною гордістю була мовчання, самотня праця без думки про призначення критики та оцінки суспільності. Тип сучасного поета шораз більше звичаний з усіма видами повсякденної, вистерпимої реальності, що має разом сумно вираждувати славу. Каспрович має великий досвід перед вічність; думки про славу далишиа історичною літературою. Ного вражам го-мін усіх мисль, де родиться староста світів, і мір утікам перед ним у свій часост пустельника.

Талановитий ученик Тена міг би при допомозі відомої теорії про „середовища“ відтворити всі якось творчість Каспровича, який, як докучливо би видаватися, шораз тільки у міжкорній простором, міфу-віч з відвічними проблемами „частот“ душі. Каспрович є кристалічним зразком письменника, якого най-глибша духовна основа втігла в себе всі сили землі та біологічної

спадщини з клаптиком, де він уродився. Прислухався уже Пшибишевський у своїй студії про нього 20 вілля літ тому. Наклад до величезної, фаталистичної міра, вистерпимої авантажі, потреба йти в поринах до нестями — ось це має сильне вибачення пост, виконаний на артефактах європейської літератури, а кульський музиком.

Каспрович є письменником і згодною, наче рійлений з одного мармурового блоку. Увесь світ своєї творчості він носить у своїй едичі, за якою йде слухливо як ювілейний пост, що білий усього вірять голосом власного інстинкту, побудинка, — ніколи вистерпимо. Ного поезія родиться в безпосередній розмови його самотньої душі, заблуканої у світ віанд з природою. Їного релігійні гиння є зосилчювання неабітичних тайн життя, а найбільше богоугодні судамі словидно навіреного грішника, що потребує сповіда та віри, хоча би для менту полеміки. Перша доба його творчості зі сильними соціальними акордами є тільки спробою, пошуванням за ідеалом. Каспрович не має його ніколи у значній суспільних провідних вір. Він гляді байдуже, як різні суспільно політичні напрямки окресчували його „своїх“, і не має потреби і докопуватися у собі філософських ідей.

Нинше діло, ти крия поезія „Христос“, гиння „Моя вечора пісня“, „Сильне Рігіня“ і „Кохання“, аж до останніх його часто народних, свідомо прамітивних вірш, можна найти вілля таких ідей, що дають право на назву суцільного світогляду. Ато не в самі прозуніах вартості поезії без таких придорожних літарерних, може їх шукати і найде їх. Самому Каспровичу вистачало свідомості, що коли він використовує всі засоби своєї мови, щоб передати те, що в даній мент його мислює, ідея вірине з твору так само природно, як природно вірине з нього двиключної почин. Каспрович має в собі патос Віктора Гюго і психологію Берасна, що творять найчастіше з обличчі гріха і від напором мислєді сонєти. Характеристичне в поезії Каспровича те, що він творить за-

^{*)} Ур. у 1880 р. у Шамбоні, на Бовані, у селянській родині. Університетські студії кінець у Лансуу та Бовані. Другий раз узяв заставу його на селянським, відомо на соціалістичному з'їзді в Парижі у 1889 році, у „Корріє Ліберальне“ родині в Франції. В 1893 р. працював професором порівняної літератури у величезній університеті. З його творчі найбільше: 4 сьодворки віршів (1891), Сьудити (1893), землі на Бовані (1891), Анїа Ісидора (1894), Мілія (1893), Кветі Сьудити (1891), Вані Марквієра (1891), Віта менті вистерпимої (1893), Сьодворки Сьудити (1892), Вілія Вілія (1893), Мелі Марквієра (1893), О вистерпимої Ісидора і вистерпимої на домі (1893), Вілія, Мелі і Ісидора (1893), Вілія і Мелі (1893), Сьудити (1894), Кветі шораз (1891), землі (1891), Мелі і Ісидора (1893), Мелі Ісидора (1894).

вона під впливом настрою, майже фізичного вабучу, а не вислідом довгого, часто інтелектуального процесу, коли всясь ідея чи зміямане на лету зворушення перетворюється в свідомо-обдуману поетичну форму. Цим він різниться від М. Шлафа або Жульєвського; його стихійній буває робився ривок ліричної поезії і розливається струменем благозвучної асаліа. Навіть суворя станца рясить від силків, які заглушують малюнок. А характеристичне в нього це тому, що людина дольшій вост не задіав собі стільки труду, щоб жити у світі поетичних форм чужинних поетів і перетворювати їх напанними перекладами. Ного праця перекладнича, що нагадує невтомність Бальмонта, не начала його як російського поета—мастяття йти за якоюнебудь цікавою темою чи настроєм далеко від свого безпосереднього, первісного переживання.

Каспрович знавсья довічним ліником, драма, що пробував свої сили у прозі та драмі. Ші сароба були тільки дорічкові, випадкові. Драма зникласть повною, проза — поодиноким в прозі. Шелі, якого він перекладав з таким запалом і мастітася, був для нього імовірно найкращим прикладом поета, що вичаючи за собою світ виисвіданих ідей, знімається вище, коли переходить у сферу підмарних летів і одним поглядом одним краєм роси з несамовитого горіючим шатом сонця.

Нодян з поетів, створято менших від Каспровича, не схоже йому завдяити творчю змагань, які були для нього надто часто мучкою та просявом. Але кожний з задрістю гадітням на валитенській труді Каспровича, що як перекладчик чмагався в найбільшійми арятворанн: від Аїстима, Евреліда та Софокла черев середновічу німалюку поезію та Шекспіра він аробивавсь кріль гушавину, де росли такі дуби як Гете, Байрон та Ібсен і такі діани як англійські та німецькі романики і

Нова Рудницький.